

معرفی رقم

Cultivar Release

دریا، رقم جدید گندم نان

برای اقلیم گرم و مرطوب ساحل خزر، ایران

Dayra, A New Bread Wheat Cultivar for Warm Humid Climate of Khazar, Iran

پدیدآورندگان: مهدی کلاته، جبار آلت جعفری، معرفت قاسمی، صادق خاوری نژاد، مجتبی وهابزاده، کیومرث نظری، علی محمد آبرودی، ملک عابدی پریخان، عباس سعیدی، احمد حیدری، محمد ترابی، میترا سراج آذری، علی ملیحی پور، محمدعلی دهقان، فاطمه خلقتی، محمدصادق احمدیان مقدم، محمدعلی رمایی، سیدطه دادرزایی و بهروز پیرایشفر

تاریخ پذیرش: ۱۳۸۶/۱۲/۱۶

تاریخ دریافت: ۱۳۸۶/۸/۲۷

۱۳۷۶ در چهار ایستگاه تحقیقاتی گرگان، گنبد، ساری و گرگان در آزمایش مقایسه عملکرد مورد بررسی قرار گرفت و با انجام ارزیابی های مزرعه ای و مقایسه با شاهد های آزمایش در سال زراعی ۷۸-۱۳۷۷ به آزمایش مقایسه عملکرد تکرار دار ایستگاه های تحقیقاتی ساری (با کد B2-4317)، مغان (با کد A3-4206) و آزمایش پیش یکنواخت (P-URWYT-4606) راه یافت. برتری این لاین موجب شد تا وارد آزمایش های پایداری عملکرد اقلیم شمال شده و به دنبال ارزیابی سه ساله (۸۰-۱۳۷۸) با کد N-78-14 در چهار ایستگاه تحقیقاتی، برتری

لاین اولیه گندم رقم دریا با شجره SHA4/CHILCM91099-25Y-OM-3N-1Y-OYZ-O10M-OY-3M-O10 در قالب آزمایش بین المللی HRWYT در سال ۱۳۷۵ از مرکز بین المللی اصلاح گندم و ذرت (CIMMYT) دریافت شد. این لاین پس از ارزیابی در دو ایستگاه تحقیقاتی گرگان و ساری در سال زراعی ۷۶-۱۳۷۵، برتری خود را در این خزانه بین المللی نشان داد. لاین های انتخابی خزانه های بین المللی این دو ایستگاه وارد آزمایش مقایسه عملکرد مقدماتی مناطق گرم شمال شدند. این لاین در سال زراعی ۷۷-

نویسنده مسئول: mojtaba_vahabzadeh@yahoo.com

شرایط مرطوب زیر سیستم مه‌پاش (Mist)، حالت تحمل نشان داد. برای واکنش این لاین نسبت به زنگ قهوه‌ای و سفیدک پودری نیز یادداشت‌برداری‌ها نشان از مقاومت آن نسبت به این بیماری‌ها داشت.

کیفیت نانوائی این لاین مطلوب و از نظر ترکیب آلی زیر واحدهای گلوتنین با وزن مولکولی بالا (HMW)، این لاین دارای آلل‌های *۲، ۹+۷ و ۱۰+۵ است.

نتایج اجرای طرح‌های تحقیقی - تطبیقی نشان داد که این لاین در اراضی دشت مغان با حدود ۰/۵ تن (۰/۷٪) افزایش عملکرد نسبت به

خود را از نظر عملکرد (جدول ۱) و تحمل به بیماری‌های مهم این اقلیم در مقایسه با دیگر ژنوتیپ‌ها و شاهد نشان داد. مطالعات انجام شده برای بررسی واکنش این لاین نسبت به بیماری‌های زنگ زرد، سفیدک پودری و سپتوریوز برگی نیز حاکی از آن بود که این لاین تحمل و مقاومت کافی نسبت به نژادهای فیزیولوژیک شایع این بیماری‌ها در اقلیم گرم شمال دارد. از نظر مقاومت این لاین به بیماری بلایت فوزاریومی سنبله، با شاخص بیماری نسبتاً پایین (۶/۱۳) در خزانه‌های اختصاصی با آلودگی مصنوعی با قارچ عامل بیماری در

جدول ۱- مقایسه عملکرد دانه (تن در هکتار) لاین N-78-14 (رقم دریا) با تجن (رقم شاهد) در آزمایش ERWYT-N در ایستگاه‌های تحقیقاتی اقلیم گرم و مرطوب ساحل خزر

Table 1. Comparison between grain yield (tha^{-1}) of line N-78-14 (cultivar Darya) and Tajan (check cultivar) in research stations of warm humid climate of Khazar (ERWYT-N)

ایستگاه‌های تحقیقاتی		رقم	۱۳۷۸-۷۹	۱۳۷۹-۸۰	۱۳۸۰-۸۱	میانگین
Research stations	Cultivar		1999-2000	2000-01	2001-02	Mean
Gorgan	گرگان	Darya	5.443	5.317	5.683	5.481
		Tajan	4.660	5.031	5.400	5.030
Gonbad	گنبد	Darya	4.210	3.782	5.203	4.428
		Tajan	4.908	4.992	4.514	4.805
Moghan	مغان	Darya	5.700	5.869	5.340	5.636
		Tajan	5.655	5.450	5.734	5.613
Sari	ساری	Darya	5.671	7.667	7.630	6.989
		Tajan	6.627	6.567	7.180	6.781
Mean	میانگین	Darya	5.256	5.681	5.962	5.532
		Tajan	5.462	5.510	5.705	5.514

و پایدار به همراه کیفیت نانوائی خوب موجب شد تا در شرایطی که رقم تجن (رقم غالب منطقه) مقاومت و تحمل خود را در مقابل زنگ زرد و بیماری‌های دیگر از دست داده،

رقم شاهد برتری داشت. مقاومت بالای این لاین در طول چند سال به تنش‌های زنده به خصوص بیماری بلایت فوزاریومی سنبله، زنگ زرد و سفیدک پودری، پتانسیل عملکرد مناسب

این لاین برای کاشت در مناطق و مازندران معرفی شود.
جلگه‌ای ساحل خزر، دشت‌های مغان

گزارش معرفی این لاین پس از تائید کمیته علمی تحقیقاتی موسسه تحقیقات اصلاح و تهیه نهال و بذر، توسط شورای عالی سازمان ترویج، آموزش و تحقیقات کشاورزی با نام دریا تصویب و بر اساس نامه شماره ۲۰/۳۴۸۳۲ مورخ ۸۵/۱۱/۱۴ مورد تائید وزیر محترم جهاد کشاورزی قرار گرفت. معرفی این رقم طی نامه شماره ۷۸۵۲۲/۲۲ در تاریخ ۸۵/۱۱/۲۸ به موسسه تحقیقات اصلاح و تهیه نهال و بذر ابلاغ شد.

References

Anonymous, 1974-2002. Annual Report of Cereal Diseases. Cereal Research Department, Seed and Plant Improvement Institute, Karaj, Iran.

Anonymous, 1974-2002. Wheat Breeding Annual Report (Bread and Durum Wheat). Cereal Research Department, Seed and Plant Improvement Institute, Karaj, Iran.

آدرس: بخش تحقیقات غلات، موسسه تحقیقات اصلاح و تهیه نهال و بذر،
صندوق پستی: ۴۱۱۹-۳۱۵۸۵، کرج.